

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Érkezéskor 8 frt. — Félévre 4 frt. — Negyedévre 2 frt. *
Néptantóknak egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1.50.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő:

Dr. Molnár Gyula.

Megjelenik hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség: Csendes-utca, TÓTH-féle ház.

Kiadóhivatal: Csendes-utca OLÁH-féle ház.

A parasztság adóterhe 300 év előtt.

Három úrnak szolgált a multban a paraszt: a földes úrnak, az államnak és az egyháznak. A mint aratásával és szüretelésével végzett, elvitte gabonájának és a borának a kilenczedik részét a földesúr, tizedik része a püspöknek járt. — Kezdetben úgy volt, hogy rangkülönbség nélkül mindenki fizette a dézsmát; mert szent István törvénye szóról-szóra akképen hangzik: A kinek az Isten tizedét ad, az adjon tizedet az Istennek, illetőleg az egyháznak. Csak hogy rövid idő alatt a nemesek fölszabadították magukat a dézsma fizetése alól s az egyedül a parasztságra hárult.

E teher nem volt oly nyomasztó, ha a püspök a dézsmát a saját embereivel szedette, mert a püspök, kinek hivatása az emberszeretet magasos igét hirdetni, mindenesetre kinéletem volt, mint a bérlő. Tudni kell, hogy a püspökök megakarván menekedni a sok veszéltségtől, melylyel a természetben kijáró dézsma elszállítás és eladása össze volt kötve, bérbe adták, a bérlők aztán kíméletet nem ismerve zsarolták és zaklaták az embereket.

Dézsmát fizettek nemcsak azok a parasztek, akik maguk számára művelték a földet, hanem azok is, akik aratás idejére mások munkára szegődtek: ezek keresményük tizedrészt tartoztak dézsma fejében adni.

Ebben az időben támadtak a protestánsok hitfelekezetei, noha ezeknek külön lelkeszeik voltak, kikre gondoskodni kötelesek volt, a püspöki dézsmát még sem engedték el nekik.

De mindezeknél sokkal nyomasztóbbak voltak a földes úr járandóságai. A föld terményeinek kilenczed részén kívül, melyet előbb említett, kapott minden egyes paraszttól évenként 12-edikét, továbbá pünkösdre egy libát, Márton napjára egy ludat és minden tíz paraszttól együtt karácsonyra egy malacot.

Ezenkívül fizetett még neki minden nős paraszt évenként egy akkori forintot. Csak hogy 1 frt háromszáz évvel ennekelőtte sokkal többet ért mint most; így például egy téhen borjastul együtt 6 frtért volt kapható, 1 köből buzaliszt 20 kr.-ért, iteze bor 3 kr.-ért, 1 font hús 2 kr.-ért.

Továbbá ha a földesúr családjaibeli közül valamelyiknek menyeközje volt, vagy ha pappá felszenteltetett, akkor kötelesek voltak a parasztek az ünnepély költségéhez hozzájárulni; valamint ha a földesúr ellenség fogságába esett, szintén kellett annak kiváltására pénzt adniok.

Egyuttal a földesúr számára robotot is végeztek, de annak tartama nem volt állandó. Egyideig évenként 52 napig, később 40 napig tartott.

Még egyebként is voltak a földesúrnak jövedelmei. Az övé volt a koresma és mészárszék joga, továbbá ha a paraszt bort adott el, akkor urának jogában állott azt mondani, hogy nem engedi elszállítani, és megtarthatta a maga számára. A törvény értelmében ugyan kötelesek lett volna ilyen esetkor a kellő árat megfizetni, csak hogy gyakran és sokan nem tették azt.

Parasztek sem halászni, sem vadászni nem volt szabad. E tilalom az 1504 esztendőben adatott ki s érdekes olvasni, hogy ezt mivel indokolták az országgyűlésen.

Ugyanis azt mondták, hogy a kik azt űzik, azok elhanyagolják mezei munkájukat, már pedig ha a parasztek kevesebbet termelt, akkor a földesúrnak járó kilencczed is kevesebb lett.

Politikai joga a parasztnak semmi sem volt; teljesen földesúrnak volt alárendelve, aki még bírói hatalommal is bírt fölötte, sőt kivüle más nem is ítéltetett az ő parasztjai fölött. — Büntetlen kapott parasztot, gyilkost, gyújtogatót, és házasságtörőt halálra is ítéltetett, ki is végezhetett.

A paraszt maga pert nem indíthatott, hanem földesúrárt meg kellett kérnie, hogy az indítsa.

Hasonlóképpen csak pénzről folyó perekben lehetett tanu; másnemű pörben sem nemes mellett, sem nemes ellen mentő vagy marasztaló esküt tenni nem engedtek. Iha a saját ura erőszakoskodik vele, akkor bizony nem segíthetett magán, mert maga a paraszt nem léphetett fel ellene vádlóul, hanem előbb el kellett volna huzrolkodni egy másik földesúrral s azt felkérni, hogy helyette emeljen vádat előbbi gazdája ellen.

De éppen a huzrolkodás körül erőszakoskodtak

loginkább az urak. — Mert megjegyzendő, hogy az 1514—1547 közötti években parasztnak nem is volt szabad urát elhagyni, mással felcserélni. — Olyan helyzetben volt, mint a rabszolga, ki szintén gazdáját ott nem hagyhatja.

Később ugyan elhatározták az országgyűlésen, hogy a paraszt szabadon költözködhessék egyik földesúrtól a másikhoz, de az csak írott malaszt maradt. — Az országban ezentúl is szelétiben olyan viszonyok uralkodtak e tekintetben, mintha a most említett törvény nem is léteztet volna. A parasztek uruktól el nem huzrolkodhattak, bármennyire is erőszakoskodott el velök.

A törvényt meghozták ugyan, de nem volt a ki végrehajtsa s a ki kövesse. — Mindezekon felül még az államkincstár számára is adózott a paraszt. Még pedig a melyik esztendőben országgyűlés nem volt — mert akkoriban a királyok rendszeren csak akkor hívták össze, a mikor pénzre, vagy katonákra volt szükségök — minden egyes egész 10—20 dinárt fizetett, ami mai pénzben körülbelül 2½ frtot teszen. Ha pedig országgyűlés összeült, a melyre csak a nemesek küldhettek képviselőket, akkor az rendszerint nagyobb adót szavazott meg: 24—36 frtnyt, de megtörtént az 1598. évben, a mikor a török elleni háború folyt, hogy minden paraszt 110 frt adót tartozott fizetni.

És egysem felejtendő el, hogy abban a korban pénzé tenni valamit sokkal hajosabb volt, mint most, mert nem voltak sem rendezett vásárok, sem rendes országutak és vasutak. Állami adót rendszerint csak paraszt fizetett; a nemesség nagyon ritkán, vállalta magára a terhet; a mikor tett önszántából, önkéntesen tette rákényszeríteni akkori törvény értelmében nem lehetett.

Épp ennél fogva sokat ért nemesek lenni; az élvezett minden jogot és ment volt minden adózási teherfől. Különösen nem kell gondolni, mintha egyedül a magyarországi nemesség lett volna ilyen kiváltságos helyzetben. Ugy volt az másutt is. Mindenütt egyformán bírta a nemesség a jogokat, a parasztság megviselte a terheket. Ez az állapot sok-sok századon át tartott, míg végre a mult század végén a nagy francia forradalom testé tudta tenni az ígét, hogy ember és ember közt különb-

A „Zombor és Vidéke“ tárczája.

Egy alkonyon.

Oly szép, szelid az alkonyat,
Oly balzsamos a lég;
A messze halmokon a nap
Lágy búcsucsókja ég.

Ernyős fűzesben, ott alatt,
Hol a kis ér szall,
Fészke körül a vadgalamb
Nyög édes dalokat.

Édes merengve hallgatom,
S oly jól esik nekem:
Megenyhül tőle bánatom
S fálvidul bus szívem.

Mi boldog is ez a madár:
Családja, fészke van!
Rá párja hű szerelme vár,
Gyönyör, kéj untalan...

— Nincs itt könny, gúny és szenvedés
Oly tiszta itt a lég;
Beteg, bús lellem kéjfel és
Gyönyörrel mertelék!

S örömkönyben ragyog szemem,
Érzem: boldog vagyok!
Még egy ily alkonyt, Istenem!
S szolgálj remélni fog!

— Szabadka Gyula.

Ha az embernek dupla-druszája van.

— Igaz történet. —

Nem akarom vitálni a dupla druszás jó és rossz oldalát, csak röviden mondom el egy pár vélem megtörtént esetet.

Kezdkül elalról.

Mindenek előtt vagyok bátor magamat bemutatni: Putnoky Béla, gym. VI. oszt. tanuló vagyok. — Egy délután a sörházban ülve mellem telepszik egy ismeretlen fiatal ember, kiről azonban tudtam, hogy valószínűleg szintén diák, — mert ő is nagyon félénken nézelődött körül, kíméletem nines valami tanár vagy más polizávidrig alak a közelben. Miután meggyőződtem, hogy a látóhatár tiszta, jökevűven kezdtem velem társalogni és inni. A 3-ik 4-ik pohár sör után kissé közlekenyebb lett, s elmondta, hogy lugosi fiú és az atya ügyvéd, s hogy ő Temesvártól a real-iskolát látogatja, s ennek tisztelt igazgatójánál van „kosztban és kvártélyban.”

Jó ideig beszélgettünk már együtt, midőn ünnepélyes arczot vágva feláll, s a sörtől csillogó szemekkel mondja: „En Putnoky Béla, főreáliskolai VI. oszt tanuló vagyok. Szabad tudnom becses nevét?”

Végig néztem a frátert, megmondám neki nevemet és mesterségemet, mire ő dühösen rám fordított, hogy ne tréfáljak ily ostobán. Szó szó után következtet, s már majdnem hajba kapunk, midőn ismeresére egy úr bejött, ki mindkettőnk ismerve constatálta, hogy bizony mi dupla druszák vagyunk, és a dologban semmi tréfa stines.

A dupla druszáság örömeért megittunk még 2—2 pohár sört s kecélyesen diszcuráltunk, midőn megemlitem, hogy atyám neve Putnoky István volt.

Az érdemes dupla drusza nyakamba ugrott s megcsókolt, mert, mint mondó az ő atya is István, a mit atyja névjegyétől be is bizonyított. Dupla druszánál megittunk a „Bruderschaft“-ot, s a legjobb békességben éltünk. Eközben én a patyikusi pályára léptem, s egy évig nem voltam Temesvártól. Nyárra azonban haza jöttem, a dupla druszával, — ki folytatta iskoláit, — ismét gyakran találkoztam.

Léven az időben igen sok erdei mulatság, gyakran kijártam barátimmal a „vadászerdőbe,” s ott igen jól mulattunk. Egy vasárnap szintén az erdőben voltunk, (a dupla drusza nélkül), s én észrevettem egy szöke kis angyalt, kinél szebbet Raphael sem festhetett, kinél szebbet a költők legfelésgyőzöttabb phantasiája sem képzelhetett volna. Egy pillanat alatt kinyitott szívem, s elhatároztam, hogy haesek lehet, megismerkedem a világ leggyö-

nyörőbb lényével; ki szebb mint Vénus, ki pajzánabb mint Ámor, a kinek fűrtjei az arany csillogását felmulják; kinek két szeméi mellett a mennyből kékje olyan, mint a zavaros patak víze a nyugvó tenger két tükre mellett; kinek piros ajkai mellett a kelő vagy nyugvó nap pirja elsötétült; kinek kacsói oly picinyek, mint egy öt éves gyermekéi, oly puhák, mint a pehely, oly rózsásak s ül-látszók, mint a rubin; isteni termete mellett a Syrének fatuskóknak tűnnek fel; ehhez még ezüst esengős kacagása, s táncza, melytől Terpsichore tanulhatna: ezt látva a kinek szíve, lelke van, kénytelen lesz szeretni, s ha előzetesen 10—20 szép leánynak esküdött szerelmet, kénytelen hazasietni, s az eskütét visszaesküdni.

S ki volt ezen angyal? — Homokváry Irmánk hívták.

Éppen eszardást kezdtek huzni, amint hozzá léptem; a követező párbeszéd jött létre köztünk: „Bátorkodom magamat bemutatni: Putnoky Béla gyógyszerész gyakovnok vagyok. — Szabad kérnem Nagysádat e eszardásra?”

Az Isteni Irma merőben nézett rám, s hideg hangon mondá: „Uram! Ez igen izetlen tréfa önök, a mit kereken ki is kérek magamnak!”

Érmeiben meghált a vér, s alig hallhatólag dadogám: „De Nagysád! — — Az — istenért — — mi — mi — mit kér — ki — magának? — Talán — meg — sör — tettem???”

Hargtól piruló arczal felélt: „Mint múltal fiatal emberrel, nem tettem volna fel önrel sem, hogy ily ostoba tréfákat gyakovrol, különösen nőkel szemben!”

Putnoky Béla urat elég jól ismerem, s meg tudom őt ontól különböztetni, mert semmi hasonlatosság nines önközt! — szolt s elfordult, de én hozzá lépve mondanám: „Nagysád az égrel! Ne menjen el, hagyjon mindent elmondanom, s ha aztán is ostoba életem miatt vádol, ám jó, — fosszon meg a paradiesomi élvezetöl, ne tánczolon vélelem!”

A kegyetlen cherub pedig hátra sem fordulva, mondá: „Sohase fáradjon, uram, esetleges koholmányainak ügysem adnék sok hitelt. — Kérem hagyjon magamra! — Jer menjünk.” szavakkal hngocskájával a faképnél hagyott.

Elátkoztam a söröset, hogy Putnoky névvel látott el, — elátkoztam dupla druszámat is!

Az isteni Irmát többé nem láttam az erdőben, de azért szívem érte égett.

ség ne legyen. Nálunk egészen 1848-ig kellett várakozni, hogy megszűnjének a nemesi előjogok és hogy ezentúl mindenki egyaránt osztozkodjék a közterhekben. Még is akadnak olyanok, akik azt állítják, hogy jobbak voltak azok a múlt idők, mert ha nem is volt szabadság, jog, de könnyebb volt a megoldhatóság. Pedig láttuk, hogy bizony akkor terhes, sőt sokkal terhesebb volt az élet, mint mai nap; de ha könnyebb lett volna is, mégsem kellenének azok a régi idők, hiszen még a madár is jobban szereti a sovány magot a szabad erdőben, mint dús ételt a kalitkában.

Megyei s helyi hírek.

* **Ő felsége, a király** névnapján, f. hó 4-én ünnepies istentisztelet tartatott a róm. kath. templomban. A misén Fehér Gyula apát celebrált fényes segédlettel. A kóruson Matyasovszky Dezső, Auth György, Tessényi Flóra és Tessényi Vilma Fechten miséjét énekeltek. Nagyszámú közönség volt jelen az istentiszteleten s mint rendesen, megjelentek az egyes hatóságok is, a városi és megyei közigazgatási tisztviselők, a törvényszék, járársbírság, ügyészség stb. úgyszintén a honvéd és közhadseregbeli tisztikar, gym. ifjúság élén a tanári karral, az elemi iskolák néhány osztálya stb.

* **A Bács-Bodrogh** vármegyei Gazdasági egyesület által f. hó 16-18-ára Ujvidéken tervezett termény-, gyümölcs- és mérhészeti kiállítás, minthogy közben Ujvidéket és környékét oly mérvű elmelelt érte, hogy a kiállítás sikere feletlebb kétségessé vált — elhalasztották. Kelt Zomborban, 1887. október hó 1-én. Rombay Dezső, titkár. Schmausz Endre, elnök.

* **Szabadkán** a polgármester felfüggesztette állásától Sztoczek Károly alszámvevőt, a kinek útján került nyilvánosságra az, hogy magának a polgármesternek is része van a fogyasztási adó kezelésénél felfedezett csempészeti üzelmekben.

* **Egyházmegyei hírek.** Drach János, kiskörösi helyettes-lelkész, dautovai plébánosnak, Dobos Antal, parabutyi segédlelkész, kis-körösi helyettes-lelkésznek kinevezettek. — Bauer György, gávkövi káplán, Parabutya; Jauch Ferenc, nádudvari káplán, Bukinba; Gärtner Sándor, bukini káplán, Hajsósa és Százmán Károly, jankovici káplán, Baracsára hasonló minőségben áthelyezettek.

* **Zászlószentelés.** Az Ujvidéki áll. ipar- és kereskedelmi iskola ifjúságának zászlófelavatási ünnepélye e hó 16-án fog végbemenni. A zászlóanyai tisztet Paresch-Féliné ő méltósága fogja viselni.

* **Országos vásár** tartásáról folyamodott Fekete-hegy községe s azt meg is kapta. Az első vására f. hó 30-án lesz.

* **Táncszínház** nyitott f. hó 4-én a „Vadászkürt” nagytérben Herezberger Sándor, volt zenekarvezető s városunkban már előnyösen ismert táncmester. Beiratkozhatni naponta a táncmesternél.

* **Sajtótárgyalás** lesz f. évi november 7-én a budapesti esküdtségi elnök Dr. Horváth Mór, szabadkai ügyvéd és országos képviselő indította a Szabadkán megjelenő „Szabadság” ellen, mely a 6 körű képviselőválasztás miatt ellenséges közleményt hozott. Az egyik szerzőjének Miloszlavjevit Milán vallotta magát.

* **Táncfűszerkét** rendez a bajai ifjúsági egylet folyó hó 11-én, kedden, az ottani „Nemzeti Szállóba” díszteremben saját könyvtára javára.

* **Eljegyzés.** Muesi György, szabadkai városi főszámvevő eljegyzte Volgyi Jolán kisasszonyt.

Kétszer fordult a föld, a „vak csillag azóta keserű levelem,” két évi távollét után ismét haza kerültem, megvizsgálódva ugyan némileg, de még mindig szerelmes Irma iránt.

Téli időben jöven haza, de mivel korelosylani még nem lehetett, egyet gondoltam s hogy időm hamarabb teljék, irtam a „Temesvári Hírlap” a szerkesztőjének, hogy ha tetszik, írjak néha 1-1 tárczakikket lapjába.

A t. szerkesztő erre szőszierint a következő sorokat tette ki a „szerk. üzenet” rovatban: „Putnoky Béla úrnak helyben. Sziveskedjék legközelebb szerkesztőségünkbe fáradni, mert személyesen akarunk értekezni.”

No, ez egyszer dupla druzsám jött kissé zavarba. Ő ugyanis még mindig a reáliskola érdemes igazgatójánál lévén „kosztban és kvártélyban,” a t. igazgató a fentidézett üzenetet olvasva, azt hívte, hogy az ő tanítványa s kosztosa csinált valami galibát, s most a szerkesztőségűd gyűlt meg a baja; ennél fogva jól megmosta a mitem-mudó Putnoky No. 2 úr fejét.

Szögöny dupla druzsám még az nap elment a szörkesztőségbe, de a szerkesztő úrnak sok és bokros teendői lévén, az értekezletet 3-4 nap múlva tüzte ki. — Másnap én is elmentem a szerkesztőhöz, s bemutatván magamat, mint Putnoky Béla, majdnem úgy fogadtatásban részesültem, mint két év előtt az Isteni Homokváry Irma nagysámmal. A tévedést kimagyarázva, s a szerkesztő urat meggyőzve, hogy az izenet nekem szót, elfintéztük az ügyet s én a dupla druzsa úrral is beszélvé, rendbe jöttünk.

Nagy örömmel szolgált, hogy dupla druzsámnak is volt már baja a neve miatt, de ez még csak kis Miska az alábbi két esethez képest.

Dupla druzsám még diák volt, s mint diák, nagyon természetesen, már szerelmes is volt! Ez ellen ugyan nem lett volna kifogásom, mert hisz magam is már néhányszor voltam „halálisan szerelmes”, hanem az ő szerelmének is én ittam meg a levét, s így már egy kicsit van beszélősem a dolgoba.

Egy szép reggel ugyanis egy levelező lapot kaptam, mely helyben egy szép leánnyal bíró ismeretes úrtól eréd, s melyben udvariasan felszólított, hogy délután 3 és 4 óra kozt látogassam meg. . .

(Vége köv.)

* **Halálozás.** Kohn Dávid kernyajai kereskedő élete 85. évében e hó 1-én rövid szenvedés után elhunyt. 3 gyermeket, 27 unokát és 7 dédunokát hagyott hátra. Temetése e hó 2-án volt Kernyaján.

* **A zental** Mózes-vallásuk nőegylete f. hó 11-én a szegények segélyezésére céljából a nagyvendéglő füvegtermében zártkörű jótékonyveteli táncestélyt rendez.

* **A szabadkai** „Achilles Sport-Egylet” f. évi október hó 2-ára hirdetett versenyét f. évi október hó 9-én d. u. 4 órakor tartja meg Paliscon.

* **Sajtóper.** Mamusch Ágoston sajtóperét indított Sztoczek Károly, a Szabadkán megjelenő „Bácskai Ellenor” szerkesztője ellen, az ezen lap folyó évi június 26-ik számában megjelent sértő közlemény miatt.

* **A megtámadott mandátum.** Említettük már röviden, hogy a Szabadka II. kerületben megválasztott Dr. Horváth Mór vez. megválasztásának megsemmisítésére kérényt nyújtottak be a képviselőházhoz. Ez ügyben jónak látjuk a „Szabadkai Hírlap” nyomán még a következőket hozni: A kérényt bevezetésében kiemeli, hogy az elkövetett törvénysértésnek nem egy magas célért, hanem néhány helyi zarnok önértékében és jogosulatlan becsúszásának legyeztetése céljából történik. A felfozott indokok a bünt. tkv. 8. fejeletére vannak alapítva s mindenképp az elnök erőszakoskodásait ismertetik. Közjegyzői okmányban nyilatkoznak Varga Károly és Vojnich Sándor, hogy Mamusch Ágoston figyelmeztetésik és tiltakozások dacára a zárórtól kitűzött, anélkül, hogy a kinn álló legalább 200 polgárt szavazáshoz becsatolta volna. Esküjük felajánlása mellett több polgár igazolja, hogy a csendőrség nem engedte a szavazókat a választási helyiségbe bemenni. 156 választó nyilatkozik, hogy reggelről estig várt a szavazásra, de behozású nem lett. Ugyanezt igazolják a kirendelt katonai parancsnokok és csendőrök. Továbbá 12 választó polgár igazolja, hogy szavazatukat a választási elnök visszautasította, mivel Mukics Károlyra akartak szavazni. Fel van emlíve, hogy a vál. elnök minden ok nélkül 17 izben felfüggesztette a szavazást és nem engedte meg a személyazonosságát ellenőrizni. — A választási okmányok meghamisítása is számos adattal van igazolva. Igy 12 választó közjegyzői nyilatkozatban, amit esküvel is kész megörösíteni, vallja hogy bár Mukics Károlyra szavaztak, a jegyzőkönyvbe mint Horváthra szavazók vannak bevezetve. A választási jegyzőkönyvben 21 olyan egyén van mint Dr. Horváthra szavazó felvéve, kiknek választói jogosultságuk nincsen s ezek névszerint föl is vannak sorolva. Számosan vannak kik. — bár Mukitsra szavaztak, mindkét jegyzőkönyv fel veve. Tumbász Pál hárszorn, Petries Gábor kétszer van mint Horváthra szavazó bevezetve, holott csak 1-1 ily nevű választó van. Több választó, ki már a választásakor nem is élt, mint Horváthra szavazó van beírva. Az elutasítottokról az elnök a törvény rendelkezése dacára külön jegyzéket nem vezetett.

* **Gyászír.** Barthal József és nője: hortii és rgyieai Kovács Stefánia, Schiller szül. Barthal Zsófia és férje: idősb temesi Schiller Károly főtisztalodni szívevel értesítik rokonaikat és ismerőseiket, hogy szeretet anyjuk, illetőleg anyósuk özv. Barthal Fejér Zsófia 1887. október 1-én éjjel, délelnek 83-ik évében Zomborban elhunyt. A boldogult földi maradványai f. é. október hó 3-án délután 5 órakor a taksarképzőtárról hából a szent Rókus sarkterbe örök nyugalomra helyezték el, az engedélt szent mise pedig a zombori róm. kath. plébánia-templomban 1887. október 5-én délelőt 9 órakor fog a mindenhátának bemutatni. Zombor, 1887. évi október hó 2-án. Áldás és béke poraira!

* **Helyjegyzítés.** Az „Egytértes” szept. 30-ki száma a Deákország leleplezésére a jelen volt országos képviselőket neveit is felsorolja s a biesmegyék képviselőit között Széchenyi Jenő grófit is említi. Ezen czímzes természetesen tévedésen alapúak, mert Széchenyi Jenő, nemesiillitis plébános kanonok és országos képviselő semminemű gróf ezime nincsen. Nevét valószínűleg a gr. Széchenyi család nevével tévesztli össze a nevezett lap.

* **Az artézi kút.** Tegnap délig 218 m. mélységben haladtak a foglalkozó munkások a fúrással. A talaj kék agyag.

* **A Döpfner-czred** Budapesten volt két zászlóalj a tegnapi reggeli vonattal városunkba érkezett. Az indóháznál roppant nagy tömeg várta a katonaság megérkezését, köztük sok idegen, avagy szállási, akik mindegyikének van fia, testvére vagy bármely más rokona az ezredben. A tisztikar a helybeli 2 zászlóalj tisztjeit és a városi tisztviselőket (előkön Dr. Csíhsán Béla, polgármesterrel) fogadták. A városba az ezred harsogó zenéje mellett vonultak be, s egészen a laktanyáig kísérte a nagyszámú kíváncsi közönség. — Egy részük a ma reggeli, másik meg a holnap reggeli vonattal távozik Borszámba.

* **A 23-ik ezred zenekara** tegnap este az Elefánt szálló helyiségében zeneestélyt tartott, délután pedig ténzenét tartott, melyet igen szép számu közönség élvezett.

* **Színház.** A tegnapi napra hirdetett megnyitó előadás mára halasztott, mert a színház szálló helyiségében a katonai zenekar tartott zene estélyt s ennek hangjai természetesen zavarták volna az előadást.

* **Tűz ütött ki** f. hó 4-5-re virradó éjjelen negyed 2 órakor egy a mlaka külvárosban levő kiselő nádófelel házban, mely a vísköt csakhamar el is hamvasztotta. Tűzoltók ez alkalommal is megtehték minden tőlük telhetőt, bár — a mint beszélük a toronyőr, másként meg a kocsisok hanyagsága folytán — kissé későn érkeztek a vesélyi színhelyre. A szerencsétlenség a kérésnyűtőnek, a ki a légfűt hazban lakott, gondatlanságából eredt.

* **Mennyit fogy a nap októberben.** Október hó 1-én a nap 6 óra 1 perczek kelt és 5 óra 38 perczkor nyugodott le, tehát a nap hossza 11 óra és 37 percz volt. 31-én a nap 6 óra 44 perczek kelt és 4 óra 43 perczek fog lenyugodni, tehát a nap hossza 9 óra 59 percz lesz. E szerint a nap hossza október hóban 1 óra és 38 perczel fog s természetesen az éjszaka ugyanannyival hosszabbodik.

* **Kútba ölte gyermekét.** Valóban tragikus eset volt az melyben a szabadkai kir. törvényszék hozott ítéletet a m. hén. B. J. bajmiki lakos ugyanis f. évi ápril hó 21-én szeretőjével egy koreszamban mulatott, havá még kis fiát is magával vitte és azt lefatta. A gyermek csak késő estenden került haza ittasan, a mire B.-né is elment a koreszamb, s azzal támadta meg az urat, hogy „Hát te már megint iszol, pedig csak ma reggel is azt ígérted, hogy nem fogsz többé inni.” A férj azonban megnyugtatta a feleséget, hogy áldomást isznak mert látat veit, s még a feleséget is is rábírta, hogy igyék vele. Az éjszaka jó előre haladt, miatt B.

J. kétszer is kiment szeretőjével. E miatt férj és feleség kozt szóvaltság keltekezett es B. J. feleséget meg is verte. — Éjfélt után 2 óra körül B. aludni ment a koreszamb, ami miatt az asszony nagyon el volt keseredve. Haza ment, otthon előbb imádkozott, aztán elbuzosott a gyermekétől és azt mondta: hogy „világba megy.” Ekkor felébredt a legkisebb gyermek és anyjába kapaszkodott, mire az anya ölébe vette s az udvarra szaladt azzal a szándékkal, hogy a gyermekével együtt a kútba öli magát. De csak a gyermekét dobta be, maga pedig elszaladt és még azon a reggelen jelenkezett a bíróságnál. Az orvosi szakértők megfigyelés folytán konstátálta lett, hogy az asszony a vándéli esekemény elkövetése alkalmával józan elmével s szabad elhatározásti képességgel nem bírt. Az országos közegészségügyi tanács e véleményét következőleg okolja: — A boldog esáfló életét 48 nappal nyugalom, ki számos gyermekain szeretővel együtt nyugalmat földülta főjének hitlansága, s a szerető miatt gyermekével szükségével is kellett küzdeni. — A vándéli esekemény alkalmával pedig a miatt többek köztára megveretett, s látnia kellett, hogy férje, szeretője lakásában alszik s őt éjjel egyedül hagyja haza menni. Mindezen a kedélyt megrázó jelenetekhez járult az is, hogy ez estén az eddig szőlő nő a legjobban tanu állítása szerint rézszerűségi laltta magát. Ezen esekeményt megelőző esekemény, tekintetbe véve, hogy a vándólt nő józan életű volt, s így a szeszest italok réa nagyobb befolyást gyakorolhattak, elegendők voltak kedélyének és elmetelhetőségnek oly főké megzavarására, mely mellett szabad akaratú rövid időre felfüggesztetett. A szegény, sokat szenvedett asszony szabadlábbra helyeztetett.

* **Színház.** A megnyitó előadás szinlapja. — Városi színház. Zombor, 1887. évi október 6-án esütörtökön bérletszűnet mellett először: Toldi Miklós. Regényes színmű dalokkal, élőképekkel, három felvonásban. Arany János „eposa” után írta: Székely József. (Rendezte: Rakodezay Pál. Karnagy: Graspointner Antal. A korhú jelmezek készítetők: Sntó Imre és Baksay Lajos ruhafaragók.) Személyzet: Első Lajos király — Sió Ferenc. Laczfi Endre, ország nádora — Falvi József. Bodó, főúr — Báthory István. Özeveg Toldi Lőrincné — Szentesy Ilona. György, Miklós, fia — Kövi Ede. Dombay Mihály. Bence, öreg szolgák — Fehérváry Ottó. Margit — Dombayné Lőzsa. Buksi, udvari holdás — Mihálka Géza. Herold — Mezey Kálmán. Bagó, öreg bírósó — Andrassy Mihály. Perke, szolgálja — Csige Lajos. Mihály, Pető, öreg szolgák — Juhász Károly. Kocsenmeti Miklós. Jutka, Margit, Boreza Erzsike, Kati, leányok özv. Toldi Lőrincnének szolgálatában — Bercsy Mari. Benkő Ida. Graspointner Julia. Gálfi Gizella. Mezeyné Erzi. Udvarhölgy — Szöllős Hermin. Bálint, Ferkó, Tamás, vadászó ifjú — Palotay Gyula. Hadasi Miklós, Erdélyi Zoltán. Ország nagyok, nemesek, apródok, udvarhölgyek, nép katonák. A színműben előforduló élőképek: a második felvonásban: „Toldi jövője”; a harmadik felvonás után, a színmű záradékul: „A szabadság hősei.” A tudomány (Pallas Athene), Költészet (Homer)—Petőll—Kossuth—a francia forradalom sa az ipar alakjaitól szines görögötűl megvilágítva. Helyárak: Proscenium-páholy 4 frt, a többi páholy 3 frt 50 kr. Zsollyszék 1., 2. sorban és erkélyszék 1-5 sorban 1 frt. Zsollyszék 3., 4., 5., 6. sorban 80 kr. Erkélyszék 2. sorban 80 frt. Földszíni zártkörű 7., 8. sorban 60 kr. Földszíni zártkörű 9., 10. sorban 50 kr. Földszíni állóhely 40 kr. Erkekállóhely 40 kr. Karzati állóhely 10 kr. Katona-, diák- és gyermekjegye a földszínter 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Katonajegy a karzatra 10 kr. Jegyek előre válthatók: d. e. 10 óratól 1-ig, d. u. 3—5-ig. Esteli pénztárnyitás 6 órakor. — Kéretnek a bérli uraságok helyek iránt d. u. 1 óráig rendelkezni. — Szinlapra bérletnei egész évadra 1 frtjával nyugta mellett a szinlapfordónál. — Kezdeté 7, vége 10 órakor. — Műsor: Szombaton: „Eleven ördög” (Leteriores Vi-comte) Konti operettje. Vasnapon: „Felső Klári” Rátkay népszínműve. Kedden bérlet kezdetül: „Az arany lakodalm” és „Tudtán kívül kém” vígjátékok. Rakodezay Pál, igazgató.

* **Ügyvédjelölt.** ki Bpest és Baján több év óta ügyvédi irodában működött, jelenleg itt helyben szerény feltételek mellett ügyvédi irodában alkalmazást keres. — Bővebbet e lap szerkesztősége nyújt.

Menet-rend.

Érvényes 1887. évi október hó 1-étől.

Budapest, Zimony, Belgrád.				
	Állomások			
	502. kel. expr.	506. szom. v.	504. gyors v.	512. ómn. v.
Budapest indulás	5.38	8.00	2.28	9.15*
Szabadka érkezés	8.54	1.03	6.06*	5.00*
		508. vgy. v.	szom. v.	
indulás	8.59	1.46	6.18*	6.15
Csantavér		2.29		6.42
Topolya		3.05	6.52*	7.07
Hegyes Feketehegy		3.42	7.11*	7.31
Verbász Kula		4.11	7.25*	7.54
O-Kér		4.39	7.41*	8.16
Kiszás		5.06		8.34
Ujvidék (vendéglő)	10.51	5.55	8.18*	9.06
Zimony érkezés	12.19	9.08*	9.53*	11.18
Belgrád érkezés	12.32		10.10*	11.35

A Budapestről Belgrád felé közeledő vonatnak az 512. számú vegyes vonat Szabadkától mint személyvonat közeledik.

Belgrád, Zimony, Budapest.				
	Állomások			
	501. express	503. gyors v.	513. vgy. v.	507. szem. v.
Belgrád indulás	2.34*	5.35*	5.55*	5.16
Zimony indulás	2.48*	6.03*	6.30	5.48
Ujvidék	4.23*	7.44	9.54	8.12*
Kiszás			10.30	8.35*
O-Kér		8.15	10.57	8.54*
Verbász Kula		8.31	11.30	9.18*
Hegyes Feketehegy		8.45	11.55	9.37*
Topolya		9.04	12.36	10.05*
Csantavér		9.21	1.04	10.26*
Szabadka érkezés	6.08	9.41	1.45	10.52*
indulás	6.10	9.53	2.35	11.22*
Budapest érkezés	9.40	1.42	7.30*	6.50

A Zimonyból Budapest felé közeledő 513. sz. vonat Szabadkától mint vegyes, onét Budapestig mint személyvonat közeledik, valamint az 507. sz. személy vonat Szabadkáról mint vegyes vonat közeledik Budapest felé.

Előfizetési felhívás

„ZOMBOR ÉS VIDÉKE“

1887. évi

VI. évfolyamának 4-ik évfolyadára.

F. évi október hó 1-től a „Zombor és Vidéke“ VI. évfolyamának 4. évfolyadára lépett. Fölkérjük tisztelt előfizetőinket sziveskedjenek lejárt előfizetéseiket megújítani, egybeül pedig hátralékos előfizetőinket is fölkérjük, hogy ez alkalommal hátralékaikat is befeljen sziveskedjenek. — Lapunk előfizetési feltételei a homlokzaton olvashatók.

A „ZOMBOR ÉS VIDÉKE“

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Irodalom.

— A „Képes Családi Lapok“ 2-ik számának tartalma: Az asszony. (Elbeszélés, folyt.) Tolnay Lajostól. — Barátim emlékezete. (Költmény.) Mészáros Istvántól. — A két patak. (Elbeszélés, folyt.) Szendrőtől. Az iszákosság. (Elmefuttatás.) Brankovics Györgytől. — Végletek. (Elbeszélés, vége.) Móczár Jolántól. — Árva vagyok. (Költmény.) Jámorné Juliótól. — Gili madár. (Költmény.) Szabó Nándortól. — Temetkezés. Novitsky Lászlótól. — Margit asszony. (Elbeszélés.) Vincenti Károlytól. — Képeinkhez. — Miunde felé. Képeink: [Az utazó Amor. — A kör. — A kivánsó cizciák. Melléklet: „A nő a házban.“ — A „szökevények.“ (Rögöny, folyt.) V. Gaal Karoltól. I. 209. II. 8. oldal. Előfizetési: Méhner Vilmosnál, Budapest IV. ker. papnövelde-utca 8. szám. Egész évre 6 frt. félfévre 3 frt. negyedévre 1 frt 50 kr.

— **Dalaim** írta Posa Lajos. Megjelent Bába Sándor nyomásában Szeged. Többnyire népdalok, lyrai költemények, melyek között az ismert nevű költőnek egy pár igen csinos verset találunk. Különös éke költeményeinek a görögülény nyelv és rövidség. Van egy pár verse, mely nagy műgondra vall, ellenben találunk olyanokat is melyek meglehetősen pongyolák. A jobbakközül ide írtunk egyet;

Boldogtalan vagy — —

Boldogtalan vagy,
Én is az vagyok,
Hallgatsz felőle
En is hallgatom.

Olvadjon egygyé
Bánatos szívünk,
Kétannyi búval
Boldogok leszünk.

Igen csinos kis vers s a költő mély érzelméről tanuskodik. Találunk azonban verseket gyenge rímekkel, melyek ugyan más költők is szoktak használni, a szigorú költészettan szabályai szerint nem fogadhatók el. Ilyenek például: fujja el — hozza el. Meglehetősen egyhangú a következő s több efféle sor is

Ósi harmat hull a virágra,
Miert halgattál a rossz virágra.

Vannak olyanok, melyek annyira gyengék, hogy zavarba jövnék, vajjon csakugyan Posa írta-e őket, s nem értjük, hogy vehette fel a költő jobb, mondjuk, kitűnő költeményei közé. — A könyv ára különben egy forint. Meglehetősen drága s ilyen ár mellett természetesen nem esoda ha a közönség nem igen veszi. Csongor.

CSARNOK.

A démon.

Az anyámat nagyon korán vesztettem el. Öreganyám túlélt őt már csak azért is, hogy apámnak üldöző démona legyen és örökös gyötrelmek közt tengesse át vele hátralevő napjait.

Apám nagyon szelíd békés természetű ember lévén, nem volt képes elviselni anyósa boszorkányteremtését és üldözését elől egy flaskó morphiumban keresett menekvést.

Eltemették, elsírtattak és én apám anyósának gondjaira lettem bízva.

Ez a gondozás aztán egészen elvette az eszemet és korán ébredve az anyósok iránti gyűlöletemre, csakhamar búsuat vettem kapufélfától.

Egyedül állottam a világban a nyomor, a nélkülözés örvényébe sodorva. Nagyon siralmas állapotban tengettem át ifjú éveimet, míg örökségemhez jutottam.

Igen tekintélyes vagyon ura lettem egyszerre és én, csakhamar kárpótlást keresve szenvedéseimért, visszatértem városunkba és grasszáltam istenesen már azért is, hogy öreganyámnak kellő anyagot szolgáltatassam démoni hajlamának fejlesztésére.

Emberségem mondom, hogy aránylag nagyon rövid ideig tartott az én gentry-szerepem.

Igaz, hogy tisztességesen kintboltam magamat, de nem is maradt egy árva úberzherer valóm se. És a menyire meggyűlölttem a házasság életét, mégis meg kellett feleségesszennem espúán hozományérékből.

El lettem látva mindennel egyszerre.

Pénzrel, asszonnyal, de még anyóssal is. És ez a hármasság nagyon már maradó, mert a feleségemre én, a pénzemre meg én ráam az anyóssom, az anyóssomra pedig az ördögök ügyelnek.

Itt érték el kinszenvedéseim tetőpontját, innen datálódik az én démoni helyzetem. Napjaim elviselhetetlenek.

Egyedüli nyugalmas perceim a kaszinóbeliek mert hiába kerestem menekvést ném karjaiban, ő rögtön kiszolgáltattott legszigorúbb bírónak, anyóssomnak.

A hymen rószalénak lázulni kezdtek és törekvésem oda irányult, hogy más nő karjai közt keressék magamnak kárpótlást.

Igen ám, de ha meg tudja anyóssom! Ha életemet csak egy fabatkára is becsülné, akkor ezt meg nem reszkírozhatom.

De mégis; egy mentő eszme! Futottam a kiadóhivatalba és másnap már a lapban diszlott:

„Kis hírdetekek.

Érdekes szórakozás

kinálkozik egy fiatal, jó kedélyű, csinos külsejű r. k. vallású hölgynek, a ki kellő szellemi és anyagi előnyökkel van megáldva. Egy vagyonos előkelő társadalmi állású, magas növésű, tüzes szemű, érdekes arcu férfi ajánlkozik ugyanis mindennapos társalgásra telphoz utján. Aspiránsok a telefonközpontoz forduljanak és kérjék az összeköttetést Flamingóval.

Hatalmas eszme! Milyen pompásan fogok elmulatni az én bájos ismerőssel, a kire nézem tulajdonképpen teljesen ismeretlen leszek. Szellemem le fogja bilincselni. Mint áhitok majd látásom után és én érdekességem hatványozni fogom csak szilárd lakónitóm által. Végre szerelmet fog vallani feleségül ajánlkozik és én kacogva fogom felőle kiáltani:

„Köszönöm a sziveségét, már egy anyós fölött rendelkezem. Elég abból emnyi!”

— Másnap nem mertem irodaszobámból eltávozni egy pillanatra sem, nehogy az első jelzést elmulasztam. Szemeim mereven a villanyos esengőn fűgtek és elmémben a legkalandosabb tervek kóvályogtak.

Ném ebédhez hívat; nem merem kimozdulni. Ürügy természetesen egy szerény migrán, minthogy egyéb nem is lehet, de ez is vesztegre szolgál, mert ném kétségbeesve a telefonkészülékhez fut és ijedt hangon értesíti anyóssomat a bajról.

Az anyós alig egy negyedóra elteltével lelkendezve ront be hozzám egy egész patikával a sekkerejében, pedig lát a kuplirédikációja használt tulajdonképpen, mert alighogy ráfordított: Igy van az! a mértékelen bor, kártya, éjszakaiás istennya stb. én már hatodik utca járdáját tapostam.

Mikor aztán anyóssomnak éreztem a levegőt, észrevétlenül igyekeztem besompolyogni a bureaubá.

És uram fia minő meglepetés! Fölhangzik a várva-várt telefonjelzés és reá a válasz.

(Én.) Hálo!

(Ő.) Hálo!

(Én.) Ki az?

(Ő.) A szórakoztató.

(Én.) Nagyon örülök. Remélem, a kívánt feltételeknek ninesen híján...

(Ő.) De igen.

(Én.) Mennyiben?

(Ő.) Hiányzik a vig kedély.

(Én.) Mely okból? boldogtalan talán?

(Ő.) De mennyire!

(Én.) Ki az akarója? Hadd ölöm meg!

(Ő.) Egy férfi, a kit nem akarok megnevezni.

(Én.) Csak ki vele bátran! Önért bájos teremést véremet is készséggel ontom.

(Ő.) Azt nem kívánom, de másban legyen segítségemre.

(Én.) Kivánom bármint.

(Ő.) Ismeri F. A.-t?

(Én.) (ámulva) Högnyé! (Mert tudja meg kérem, az én magam vagyok.) Nagyon jól ismerem!

(Ő.) Ugye az egy hasonlatos ember?

(Én.) (ijedten) Sőt ellenkezőleg.

(Ő.) Bizonyára jó barátja azért tagadja. Pedig sok embertől hallottam, hogy nagyobb lump nines a városban és az az Isten, tagadó teljesen elhangyololja még a feleségét is. Egész heteket át-törvönáz, minden szoknya után futkos és mindenkinek balckja, gúnytárgya, bolondja.

(Én.) Ön nem jól ismeri bájos hölgy, különben egészen más-ként vélekednék felőle. Igaz ugyan, hogy a feleségével szemben kissé idegenszerű, de azt egyedül annak a démonnak lehet felróni, a kit enye kifejezéssel anyósának neveznek. Biztosítom, ha azt a vén sárkányt ma viszik el az ördögök, úgy F. a legjobb férjé válik a világon.

(Ő.) Ki mondta ezt?

(Én.) Tőle hallottam. Eléggé panaszkodik. Különben, ha nagyon érdekli F. A. iránt, mint jó barátja neki, arra is ráállok, hogy érdekében magánkihallgatáson jelenjen meg az ön bájos színe előtt.

(Én.) Igen, elvárom, bizonyosan!

(Ő.) (egy kedves kaland reményében.) Hol és mikor lehetek szerenés?

(Ő.) Még ma ebéd előtt a Szarvas-zárlodában. Izgatottan várom.

(Én.) A viszontlátásig kiesikém!

(Ő.) A viszontlátásig!

Első dolgom volt német értesíteni, hogy egyik jó barátomnál ebédelek, ne várjon haza. Duzzogott egy kissé, de én alig hallottam a boldogságtól.

Elérkezik az édes pillanat, szívrepeste kopogok, egy halk „szabad” benyitok az ajtón és előttem áll — anyóssom kidülledt szemekkel, toporzékolva, kifeszített karmokkal.

Étől a látványtól futottam én, a mig csak lábaim bírtak és ettől fekdütem hideg-melegelésben három hónapig. Pedig mondhatom, hogy gondosabban ápolásban az anya se részesíti a fiát, mint az én anyóssom engemet.

Fellegi Antol.

NOVELLATÁR.

Schlemihl Péter

csudálatos története.

Írta: Chamisso. — Fordította: Révész Ernő.

(Vége.)

Legelsőben is valami főkézt, mert beláttam, hogy kényelmetlen dolog, ha az ember másképp kiesit nem léphet közelítő tárgyakat venni szemügyre, mint hogy lehúzza a eszmáját. Ha föltek papuesot búztam, elértem a kívánt eredményt s később pláne mindig két pár papuesot is hordtam magammal, mert néha kénytelen voltam az egyiket lerugni a lábamról annélkül, hogy

rártem volna fölvenni, ha oroslány, hyena vagy, valami ember zavart meg botanizáltomban.

Az óram pompás szolgálatokat tett kurta utakon. Még egy sextansra*, egypár fizikali műszerre és könyvre volt szükségem.

Mindet megszerelni felve tettem meg az utat Londonba meg Párisba. Szerencsémre éppen költ volt.

Mikor elfogyott a varázsszerű aranya, afrikai elefántesontal fiztettem, amire ugyan könnyen tehettem szert, de a legkisebbeket kellett kiválasztanom, aminek súlya erőmet meg nem haladta. — Nem nagy időbe került, hogy mindennel el lettem látva s én hozzá is fogtam, mint tudós, az új életmódhoz.

Ide s tova bolyongtam a földtekén hol a magaslatokat, hol a források hőméréseit mérgetve, hol állatokat figyelve meg, hol növényeket vizsgálgtatva.

Az egyenlítőtl a sarkvidékre siettem, egyik szárazulatról a másikra, összehasonlítgatván emitt és amott szerzett tapasztalataimat. . .

Az afrikai struamadarak vagy az északi tengervidék madarainak tojása, gyümölcs, legfőképp a pálma és banánfáé, ez volt rendes táplálékom.

A hiányzó szerenese surrogatuma lett a dolhány; emberi részvételt, emberi kötelek helyett nyertem egy hü kutya ragaszkodását, mely a Thibae melletti barlangom őrzője volt s mely mikor új kinecskel megrokkoltam hozzájöttem, örömezzve ugrált előlem és módot nyújtott emberi érzelmeket táplálni, érezni, hogy nem vagyok egymagam a földön.

Egy későbbi kalandom megint emberek közé vezetett.

XI.

Hip-hop eszámom fölé volt hívza a papues amint egyszer az északi partvidéken zuzmót és moszatot gyűjtöttem, s egy szikla sarkán egy jeges medve toppant előlem. — Le akartam rugni a papuesot és egy átellenben fekvő szigetre hágni, amelyre átjáról egy a hullámokból kiemelkedő kopár szikla szolgált.

Az oromra léptem biztosan egyik lábammal és oldalt belebuktam a tengerbe, mert az egyik papues véletlenül a lábamon maradt.

Roppantul megfáztam, ügygel-hajjal menekültem meg ebből a lelekeszedelemből.

Alhogy fölkapaszkodtam a szárazra, aminő gyorsan csak képes voltam a lybiai sivatagba futottam megszáradni. Hanem a nap oly hősséggel sütött le fejemre, hogy betegén vánszorogtam megint föl északnak.

Sebes mozgással próbáltam könnyebbségre szert tenni és — bár ingadozó-gyors léptekben futottam nyugotra, nyugotról vissza keletre. Hol nappali, hol éjjeli vidéken, hol a nyár melegében, hol tél hidegben voltam.

Nem tudom, mennyi ideig ténferoghettem így a földtekén. Láz forralta föl véremet, aggodalommal vettem észre, hogy üntudatom elhagy.

Az költött még csak, hogy vigyázatlan futomban a lábára hágiak valakinek. Nyilván fájhatott neki nagyon: — erős lökést éreztem és végigtérültem a földön.

Amint öntudatra ébredtem, kényelmes fekvésben találtam magamat puha ágyon. — mely több más ágygal együtt tágas, szép teremben volt elhelyezve. — Valaki mellettem állt — Emberek jártak sorra az ágyakat. — Odajöttek az enyémhez s rólam észmereztek. — Hanem ők engem a „tizenkettedik szám“nak hívták, pedig a falon lábtól világosan láttam — nem volt esalódás — tisztán olvashattam egy fekete márványtáblában aranyos betűkkel nevetem fölírva:

SCHLEMIHL PÉTER

A táblán nevem alatt még két sor betű volt bevésve, de látásom gyöngye volt, nem vehettem ki, mi van odairva. — Ismét behunytam szememet.

Hallottam folólvani valamit, amiben tisztán, világosan Schlemihl Péterrel volt szó; de meg nem érthettem mi.

Egy barátságos férfit és egy igen szép, feketébe öltözött hölgyet láttam az ágyamhoz jönni. — Nem volt a két alak idegen, s mégsem ismerhettem fel őket.

Nem nagy idő múltán összeszedtem magamat. — „Tizenkettedik számot“ a hosszú szakállá miatt zsidónak tartották, de nemkülönbön gondosan ápolták.

Hogy nines árnyéka, azt — úgy látszik — nem vették észre.

A eszmám minden mással egyetemben, amitt csak nálam találtak mikor idehozták, biztos őrizet alatt van, hogy folygógyulásomkor ideadják.

Schlemihlium volt a hely neve, ahol fekdütem. S amit naponta folólvastak Schlemihl Péterrel, az emlékeztető volt, hogy érette, mint az intézet alapítójáért és jöltevéjéért. imádkozzanak.

Az a barátságos férfi, akít ágyam mellett láttam, Gergely volt; az a szép nő pedig Nina.

Folygógyultam a Schlemihliumban, nem ösmertek rám s megtudtam még egybe is.

Gergely szülővárosban voltam, ahol ezt a nevetről elnevezett menedékházat, hol szerenésletlen emberek áldottak meg naponta engem, ő az én különben áldatlan pénzemből építette s ő volt a felügyelője.

Nina megözevgyült. Egy balvégzetű bűnügy Rascalnak életébe s neki magának vagyona legnagyobb részébe került. Szülei nem éleik már. Mint jámbor özevgy élt e helyütt és gyakorolta az irlgalmasságot.

A „Tizenkettedik szám“ ágya mellett beszélt most Gergelyvel. „Mért van ön, nemes hölgy, mért tartózkodik ön ily gyakran ezen helyiség romlott levegőjében? Annnyira fájlalja vajjon tán a sors esapásait, hogy meghalni kívánna?“

„Nem, Gergely úr. Mióta kiáldottam hosszú álmomat és lellem fölserkent, azóta jól érzem magamat; azóta nem kívánom a halált s nem is félek tőle. Derűs lélekkel gondolk azóta multajövőre. — Vajjon önnek nem szolgál-e boldogságára, hogy most ilyen istenes úton szolgál egykori urának és barátjának?“

* Mészalóvalv állított 60 foknyi, kórválakú kézülék, mellyel a helyek földrajzi fekvését határozzák meg.

„Ugy van, Istennek hála! — Csudálatos volt a mi végzetünk. Sok gyönyörűséget és sok keserűt ittunk jóformán öntudatlanul az élet kelyhéből. Végére is kiürült az. — Azt vélé most olyik, hogy mindez csupa próba volt s most fog majd csak — böles belátásnak birtokában — most fog majd csak az elejéhez. — Amaz, amaz volt az igazi kezdete és az ember nem kíván újból átmenni a komédián s mégis gyönyörűségére van, hogy átélte volt.

Bizom abban is, hogy régi barátunk mai sorsa jobb, mint akkoriban volt.“

„En is hiszem“ — felelé a szép özevgy s elhaladtak mellettem.

E párbeszéd nagy benyomást tett rám, de mégis haboztam, fölismertem-e magamat vagy távozom-e úgy. Végül is emerre határoztam magam. — Papirost, írót kértem és ezt írtam nekük.

„A ti régi barátotoknak is jobban foly most dolga, mint egykor s ha bűnhődnie kell, hát az az engesztelődésért való vezeklés.“

A ruhámat kértem minthogy megerősödöttnek éreztem magam. — Elhozhat az ágyam mellett való szekrény kulesát.

Mindenem benne volt. Felöltözöktem, nyakamba akasztottam a kabátom fölé botanizáló dobozomat, nagyon megörültem neki, hogy a zuzmok benne voltak, fölhúztam eszímamat, a czédulát odadtetem az ágyra s ahogy kinyitám az ajtót, mingyárt Thebae telé is haladtam.

Amerről utószor útnak indultam, a syr part mentében lépkedve, szegény kutyámat láttam magam elé jönni. Ugy látszik a derék állat sokallotta már a várakozást s nyomon haladva akart hozzám jutni. Megálltam s rászollottam.

Csaholva ugrott rám, ártatlan, kitörő örömmel. — Fölvettem, mert velem lépést persze nem tarthatott volna s hazavittem magammal.

Mindent a régi rendben találtam s lassankint, amint megjött az eröm, előbbi foglalkozásomhoz, életmódomhoz tértem vissza, csak a sarkvidék nekem akkoriban merőben elviselhetetlen hidegétől kellett éven át tartózkodnom.

Es csak így élek, édes Chamisson mind e mai napig.

A eszímám nem használódnak el, amitől elejintém féltem Tieckins nagy tudománnyal irt könyvének a „De rebns gestis Polleilli“ olvasásakor.

Az ő erejük megmaradt, csak az enyém fogyatkozik még. — Az csak a vigasztalásom, hogy czéltudatos irányban s nem gyümölestelen használtam.

Ameddigre csak elérhettem a eszímám segítségével, alaposabban, mint bárki is előttem, alaposabban ösmertem ki a földet, alakulatait, emelkedéseit, hőmérsékét, levegőváltozásait, delejes erejének megnyilatkozásait, a hátán élöket, legfőkép a növényeket.

A tapasztalatokat lehető pontossággal, áttekinthető rendben számos munkámban, következtetéscímét, véleményeimet egypár futólap papírra vetett értekezésben tétéményeztem le.

Afrika belsejének, az éjszaki sarknak, Ázsia belsejének és keleti partvidékének földrajzát papírra tettem.

Itt van a „Historia stirpium plantarum utriusque orbis“ ezimű művem, mint nagy töredéke a „Flora universalis terrae“nek, mint egyes része a tervbe vett „Systema naturae“nek.

Úgy vélem nemesak, hogy szaporítottam vele az ösmert növényeket az edigieknek egy harmadával, hanem hasznot hajlottam általa magának a növények rendszeres tanának és földrajzának. — Szorgalmasan dolgozom jelenleg „Fannámón.“ Lesz rá gondom, hogy kézirataim halálom előtt a berlini egyetemhez jussanak. —

Téged pedig, édes Chamisson, esudálatos történetem letéteményesévé tettelek.

Tán hasznos tanulságot merithet belöle a föld lakója mikorra én többé nem leszek már az.

Te magad pedig, édes barátom, ha emberi társaságban akarsz élni, tanuld meg becsülni elsöben az arnyékot s csak aztán a pénzt.

Ám ha csupán magadnak, én-ed jobb felének akarsz élni, oh, akkor tanácsra szükséged sinesen!

(Vége.)

Felölös szerkesztő és kiadó-laptulajdonos:

DR. MOLNÁR GYULA.

HIRDETÉSEK.

Egy lakház

Szelencsében, Erzsébet köruton 106. sz. alatt

bérbe vehető.

Közelebbi értesítést ad a tulajajdosnó fenti sz. alatt.

Cigaretta-ázóknak.

A „Braunstein Frères“ gyára (Paris 65 Boulevard Exclmann) által készített

cigaretta-papír

az ide mellényomottat gyári jeggyel

Les dornières Cartouches.

az osztrák-magyar birodalom legelső tudományos tekintélyei által is összehasonlító vegyelmezés alapján mint tökéletesen mentes minden az egészségnék ártalmas anyagtól és a létezők között a legkönnyebb és legkitűnőbb cigaretta-papírnak ismertetett ál.

Mintán náunk is azon meggyőződés terjed, hogy a cigaretta jócska első sorban a papír minőségétől függ, annál fogva a „Les dornières Cartouches“ papír mindig kedveltebbé válik és minden ilyenmú cikket ársütőknél kapható.

Válódi csak azon papír, melynek etikettje az ide mellényomottat rajhoz hasonló és „BRAUNSTEIN FRÈRES“ czéget viseli. Hogy osztrák-magyarországi vevőit e gyár pontosan kiszolgálhasson,

„Braunstein Frères“

keresked. törvényszéklleg bejegyzett czég alatt
BÉCSBEN, II. Negerlogasse 8. szám alatt
gyári raktárt nyitott.

10—12

Ügyes fiatal emberek

kik egy nagy tűzbiztosító-társaság részére mint

utazóügynökök

működni szándékoznak, küldjék be felszerelt ajánlataikat

GOLDBERGER A. V.

hirdetési irodájába

2—2 Budapest, Váci-utca 9. szám.

Zombori kereskedelmi és iparbank

kézi zálogkönyvesön intézete.

Zálogárverés

1887. évi október hó 21-én.

Mindazon elzálogosított tárgyak, melyek 1887. szeptember hó 15-ig és pedig 1—860 sz.-ig ki nem váltattak vagy át nem irattak (meghosszabbítottak) a zombori kereskedelmi- és iparbank zálogkönyvesön intézet helyiségében (Bikár Simon-féle ház) délután 2¹/₂ — 4¹/₂ óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak. — Fizetési halasztások legkésőbb 4 nappal a határidő előtt történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vételessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltett, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Zomborban, 1887. szeptember 25-én.

Ifj. Radosavlyevits György,

üzletvezető.

2—2

Üzlethelyiségem csakis Tárczay-féle házban.

HIRDETMÉNY.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek szives tudomására juttatni, miszerint a Tárczay-féle házban lévő

női ruha bizományi raktárom

a jelenlegi és a közelgő téli évadra a legdivóbb párizsi és berlini mintákkal a legnagyobb választékban el van látva.

Nem kiméltem semmi áldozatot, hogy tisztelt vevőimet őszi és téli kabátokkal, jaquet, esőköpeny, paletot, dolmán, mantil, utazóbunda, karmantyukkal gyermekek és felnöttek számára is, a legjutánosabb áron kiszolgálhassam.

Végül van szerencsém a nagyérdemű közönség figyelmét jól berendezett férfi- és gyermekkalap- és sapkaraktáromra felhívni.

Becces pártfogásért esedezve, vagyok teljes tisztelettel

KAUFMAN S. utóda.

1—3

Üzlethelyiségem csakis Tárczay-féle házban.

OBLÁT KÁROLY ZOMBORBAN

AJÁNLJA

a legújabb betűkkel és gépekkel alkalmasan felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJÁT

minden, a könyvnyomdai szakmába vágó munkák elkészítésére.

IZLÉSES KIÁLLÍTÁS, A LEGOLCSÓBB ÁRAK MELLETT.

Takarékpénztárak és egyéb intézetek valamint egyletek minden irányban előnyben részesülnek.

Minták mindenféle egyleti nyomtatványok és könyvekből készletben tartatnak.

Oblát Károly könyvnyomdájából, Zomborban.